

Statnett v/Gunnar Løvås

Deres ref.:	Vår ref.: oby	Dato: 9. april 2025
-------------	---------------	---------------------

Ny tariffmodell i transmisjonsnettet, høring

Det vises til høringsnotat fra Statnett fra februar 2025 vedrørende ny tariffmodell for transmisjonsnettet. Norsk Industri representerer industribedrifter som er helt avhengig av kraft og nett for å ha sikker drift og kunne legge om til mer klimavennlig produksjon. Vi takker for muligheten til å kommentere høringens innhold.

Bakgrunn

Nivået på kostnadene til kjøp av kraft og bruk av nett er helt avgjørende for norske industribedrifters konkurransekraft og videre satsing i Norge. Mange industribedrifter har i senere år hatt store problemer med høye energipriser, inkludert høye nettariffer. Norske industribedrifter konkurrerer for det meste i globale marked med global prissetting. Høyere nettariffer vil ikke kunne overføres til produktpriser.

Norsk Industri konstaterer at selv om dagens tariffmodell beholdes, vil nettkostnaden for industrien øke betydelig de neste årene på grunn av store investeringer i nettet. Som kjent planlegger Statnett å investere ca 160 milliarder kroner fram mot 2035. De enorme investeringene vil i seg selv gi en omfattende kostnadsøkning.

Den fremlagte modellen vil gi en ytterligere vesentlig heving. Den legger opp til at industrien skal ta en vesentlig større kostnadsandel. Dette til tross for behovet for konkurransedyktig industri og nytten industriforbruk tilfører nettet, både på transmisjonsnett- og regionalnettnivå.

Økte nettkostnader og tap av konkurransekraft betyr forsterket risiko for industrinedleggelse her hjemme. Dette går på tvers av ønsket samfunnsutvikling i Norge og Europa, en samfunnsutvikling som verdsetter mer hjemlig industriproduksjon. Vi viser til følgende punkter i Hurdalsplattformen:

- Sikre at tariffmodellene for overføring av kraft ivaretar norsk industri på en bedre måte enn i dag, og at rimelig og ren norsk kraft gjør det attraktivt å etablere ny kraftforedlende industri i hele Norge.
- Sørge for at staten tar et ansvar for å få på plass infrastruktur der den trengs, og når den trengs, herunder at kapasiteten i strømmettet forsterkes i hele landet, og at konsesjonsbehandlingstiden kortes ned.

Industriell konkurransekraft og dekarbonisering er et sentralt tema i EUs industri- og energipolitikk. Den politiske overbygningen er sammenfattet i Clean Industrial Deal supplert med rettsakt om [Affordable Energy - European Commission](#) og til slutt strategiplanen [Commission's Action Plan to secure a competitive and decarbonised steel and metals industry](#). Felles for disse planene og rettsaktene er erkjennelsen av at energikostnader i Europa er altfor høye og må reduseres. Nettariffer er naturligvis dermed omtalt spesifikt. I Steel and Metals Action Plan tilrådes for eksempel medlemsland å konstruere nettariffmodeller som er til nytte for kraftintensiv industri.

EUs uttalte målsetting om mer hjemlig industriproduksjon er drevet frem av geopolitisk utvikling. Å produsere innsatsfaktorer til forsvarsindustrien er for eksempel blitt en prioritet. Dette er også tilfelle i Norge. I den nylig fremlagte Industrimeldingen «Industrien – konkurransekraft for en ny tid», kan vi lese følgende på side 56:

«Næringspolitikken og forsvarspolitikken må derfor også utformes på en måte som bidrar til å ivareta nasjonale interesser knyttet til blant annet tilgangen til innsatsfaktorer for produksjon av forsvarsmateriell. Dette kan medføre at staten må vurdere spesifikke virkemidler overfor sektorer som ivaretar strategisk autonomi og reduserer sårbarheter.»

Oppsummering og konklusjon

Statnetts forslag vil svekke industriens internasjonale konkurranseevne i en tid der behovet for industriproduksjon i Norge og Europa, vil vokse og det er betydelig usikkerhet i globale markeder. Statnetts plan for tariffing bryter dermed med velbegrunnede samfunnsbehov. Norsk Industri mener at timingen for en endring slik Statnett foreslår er svært uheldig, og er sterkt i motstrid til den retningen EU nå beveger seg

Tariffmodellen fordeler Statnetts residuale inntektsbehov, altså inntektsbehovet som ikke dekkes av tariffelementer som omhandler prissignaler, mellom samfunnsaktører. Et vesentlig prinsipp er at de residuale kostnadene i minst mulig grad skal påvirke aktørenes agering, dvs anvende samfunnsøkonomiske prinsipper. Statnett omtaler inndeckning av de residuale kostnadene som et spleiselag. Norsk Industri mener prinsipielt at de residuale kostnadene skal være så lave som mulig og at de innenfor handlingsrommet i regelverket skal legge til rette for konkurransedyktig industri, dekarbonisering i samfunnet, økt kraftproduksjon og tilgodese forbrukere som tilfører nettet verdi. Verdiskaping og klima er to områder som Statnett selv presenterer som viktige mål. Det er lite i Statnetts nye tariffmodell som gjenspeiler dette.

Norsk Industri savner begrunnelser for Statnetts foreslåtte modell samt en vurdering av hvilke konsekvenser den vil få. Den nye tariffmodellen fremstår vilkårlig og med uklare hensikter utover et ønske om at alminnelig forsyning skal betale mindre og industri betale mer. Siden industrien vil få en betydelig kostnadsøkning, som vi foreløpig ikke forstår begrunnelsen for og konsekvensene av, bør eventuelle endringer i dagens tariffmodell utsettes og utredes i samråd med brukerne på en bedre måte enn vi ser i dette framlegget. Norsk Industri stiller seg mer enn gjerne til disposisjon.

Selv om økningen av energikostnadsnivået er et problem i seg selv er det dessuten svært uheldig at regulerte utgifter, eksempelvis nettariffer kan endres betydelig på kort varsel. Dette har norske myndigheter og Statnett handlingsrom til å beslutte nasjonalt både når det gjelder innhold og framdrift. Det er to sentrale regulatoriske usikkerhetsmomenter med Statnetts foreslåtte modell. For det første gjelder det selve endringen, som er svært omfattende. For det andre er det et problem at den nye tariffmodellen er svakt begrunnet. Regulatorisk usikkerhet påvirker industriselskapers investeringslyst både på kort og lang sikt. Det er derfor viktig å få avklart eventuelle endringer raskt for å minst mulig påvirke investeringsbeslutninger negativt.

Enkelte av forslagene bør legges bort, andre bør Statnett jobbe videre med sammen med aktørene og industriorganisasjonene. Problemstillinger som bør legges bort er ny kapasitetstariff og krav om deltagelse i spot eller reserveremarkeder. Områder som Statnett bør arbeide videre med er endring av energileddet, forenkling av

anleggsbidragsregler og andre «tidligfase betalinger» for nettilknytninger, muligheter for økt tariffisering av kraftproduksjon og muligheter annen praksis for avregning.

Kommentarer til elementer i Statnetts forslag, kort sikt

Industriens bidrag til nettet

Industrien betaler i dag en redusert sats på fastleddet sammenlignet med alminnelig forsyning. Årsaken ligger i, slik Statnett oppgir, industriens bidrag til et sikrere og mer effektivt kraftnett gjennom:

- En høyere last gjennom sommeren
- Mer gunstig forbruksprofil
- Mer kostnadseffektivt å etablere forsyning for store enkeltlaster

I tillegg betaler industrien anleggsbidrag for sine egne utviklingsprosjekt. Industrien er også pålagt systemvern og er en sentral bidragsyter i reservekraftmarkeder. Gevinsten for drift og utvikling av nettet bør tilsi at industrien fortsatt skal ha en betydelig tariffreduksjon som i dag.

Industritariff og krav om deltakelse i reservemarkedet

Slik tarifforslaget er formulert forstår vi det slik at industribedrifter må være innstilt på tilleggskrav for å fortsatt oppfylle kriteriet for å få en differensiert sats på opptil 50%, slik det er i dag med forbehold om bruksprofil, brukstid og størrelse på enkeltlast. Ventelig vil industrien kun få tariffreduksjon på den «tradisjonelle» fastleddsandelen og ikke på det foreslåtte kapasitetsleddet som omtales under. I praksis reduseres dermed industridifferensieringen til rundt 25%. Bare innføring av kapasitetstariff ville hatt en anslått virkning på 125 mill NOK i 2025, alt annet likt, for industri tilknyttet transmisjonsnett.

I tillegg foreslår Statnett å innføre krav for industribedrifter som får tariffreduksjon i fastleddet. Kravet ser ut til å være deltakelse i reservekraftmarkeder (uvisst hvilke) eller spotmarkedet. En uspesifisert andel av strømforbruket skal stilles til rådighet.

De fleste norske industribedrifter, som har mulighet, deltar i reservemarked i dag. De ulike bedriftenes tekniske egenskaper vil være avgjørende for hvor mange, om noen, MW som kan stilles til rådighet. Deltakelse vil måtte være med enkelte forbehold.

Industribedriftenes deltakelse i reservekraftmarkeder er tuftet på at samfunnet tilskriver verdi til en vare som industrien er i stand til å tilby. I tillegg må reservemarkedene utformes på en måte som gjør det mulig og lønnsomt for industrien å delta. Uansett ser vi ikke hvordan denne deltakelsen i seg selv er nødvendig og relevant for å begrunne industridifferensiering, og hvorvidt det er mulig innenfor nettreguleringen. Vi imøteser en forklaring på hvilken dialog Statnett har hatt med reguleringsmyndighetene i forkant av lansering av dette forslaget.

Er markedsdesignet riktig vil industrien delta. Samtidig må det påpekes at industribedrifter har som hovedformål å benytte kraft som en innsatsfaktor til å produsere materialer og produkter. Rigide designkrav og mulig tvungen hyppig aktivering i fleksibilitetsmarkeder som følge av krav fra Statnett vil forringe våre produksjonsprosesser og svekke rammevilkårene ved tilstedeværelse i Norge.

Oppsummert: Det er problematisk at dagens tariffreduksjon svekkes. Norsk Industri mener at begrunnelsen for dagens tariffreduksjon er tilstrekkelig. Forslaget om krav til deltakelse i reservemarkedene bør derfor legges bort.

K-faktor

Vi forstår ikke Statnetts begrunnelse for å fjerne k-faktoren. Nærhet mellom stort forbruk og produksjon vil fortsatt redusere behov for nettutbygging. Vi ser heller ingen grunn til å endre måten faktoren beregnes på, bortsett fra at den kunstige grensen for nedre verdi bør fjernes.

Økt bidrag fra Balanseansvarlige aktører

Norsk Industri støtter forslaget. Det er imidlertid behov for å informere om hvilke gebyrer som vil øke i balanseoppgjøret. Vi forutsetter at endringen gir en netto reduksjon i kostnader til industrien.

Kapasitetsledd/tariff

Ifølge Statnett vil virkningen av et kapasitetsledd være å flytte betalingsbyrde fra alminnelig forsyning til industri. Innføring av kapasitetsledd vil ifølge Statnett gi en økt kostnad på 120 millioner kroner for industri direkte tilknyttet transmisjonsnettet i 2025, alt annet likt.

Beskrivelsen av og insentivvirkningen av kapasitetsleddet er uklar. Det er lite samsvar mellom antatt intensjon og muligheten for å oppnå den. Vi må unngå at kapasitetstariff fastsettes sjablongmessig uten faglige begrunnelser. Den vil gi en betydelig økt kostnad for industri tilknyttet transmisjonsnettet, og uklar tariffvirkning for industri tilknyttet regionalnett.

Norsk Industri er dermed svært skeptisk til forslaget og mener at forslaget bør legges bort, allerede nå. En forutsetning for eventuell innføring må derfor være tariffreduksjon som for det ordinære fastleddet. Industri som er tilknyttet ulike punkter i nettet, må få samordnet håndtering slik at maks uttaket samlet legges til grunn for tarifferingen.

Arbeid med avregningsgrunnlaget for tariffen

Norsk Industri støtter at Statnett vurderer ulike avregningsgrunnlag som grunnlag for tarifferingen for å øke avregningsgrunnlaget og redusere tariffsatsen, men vil også understreke betydningen av å bruke dagens målte effektgrunnlag i topplasttiden som er viktig for Statnetts dimensjonering av transmisjonsnettet. Det er høyst rimelig og vil være fordeler ved at alle nettkunder faktureres for sitt maksimale effektuttak gjennom året eller i ulike områder eller deler av året, men det er også fordeler ved at nettet utnyttes mer når det er ledig kapasitet. For eventuelle endringer er det viktig og en forutsetning at industri som har egen gjenvinning eller på annen måte avlaster nettet i «systemets topplasttime», ikke har noen tariffmessig ulempe av en eventuell endring.

Flaskehalsinntekter

Norsk Industri vil understreke – som også Statnett planlegger for – at det er helt avgjørende at alle flaskehalsinntektene som hovedregel fortsatt skal gå til fradrag for uttakstariffen i transmisjonsnettet. Det vises til at forbrukskundene i dag tar størstedelen av kostnadene og risikoen for kostnadsøkninger i transmisjonsnettet. En slik videreføring vil derfor være naturlig og gunstig for alle forbrukere i Norge på alle nettnivåer.

Tariffinntekter fra produksjon tilknyttet regionale nett

Statnett har, blant annet i høringsmøtet 10. mars, adressert hvorvidt tariffinntektene fra kraftproduksjon tilknyttet regionalnettet fortsatt bør tilfalle transmisjonsnettet eller heller

tilfalle regionalnettene. Norsk Industri mener at dagens praksis bør videreføres, blant annet fordi aktørene tilknyttet regionale nett har stor nytte av transmisjonsnettet og at regionalnettenes kostnadsansvar i transmisjonsnettet bør opprettholdes. Et alternativ er å øke innmatingstariffen for kraftproduksjon tilknyttet regionale nett noe slik at noe tariffinntekt fra kraftproduksjon kan tilfalle regionale nett, men dette bør vurderes i lys av behovet for å legge til rette for økt kraftproduksjon. Dagens tariff for innmating i regionale nett omfattes ikke av EU reguleringen, dvs norske myndigheter har anledning å gjennomføre en endring.

Kommentarer til elementer i Statnetts forslag, lang sikt

Økning i innmatingstariffen

Norsk Industri støtter Statnetts arbeid med å øke denne tariffen. Det er også all grunn til å tro at EU vil forsere dette arbeidet ifm sitt arbeid med en ny finansieringsmodell for kraftnett, ref drøfting over. Det er imidlertid viktig at tarifferingen av produksjon sikrer investeringer i ny fornybar kraftproduksjon i Norge, dvs både sol, vind og vannkraft.

Tariffering av reaktiv effekt

Norsk Industri støtter forslaget til forskriftsendring om likebehandling mellom innmating og uttak av reaktiv effekt.

Revisjon av energileddet

Norsk Industri støtter at energileddet videreutvikles og at det etableres et tak på områdepris når nødvendig for å unngå for sterke signaler og store fordelingsvirkninger. Marginaltapssatsen bør fortsatt bidra som et lokaliseringssignal og har allerede et tak på +/- 15 prosent.

Beregningsmetode bør gjennomgås, og spesielt vurdere modellering og forutsetninger vedr HVDC kabler til utlandet.

Vi ønsker så snart som mulig å bli involvert i det arbeidet som er i gang mellom Fornybar Norge, regionale nettselskaper og Statnett på dette.

Revisjon av anleggsbidragsregelverket

Norsk Industri er positiv til endring og forenkling, og økt forutsigbarhet for nettkunden. Standardisert anleggsbidrag kan være riktig, men må utredes mer mhp insentiver, lokaliseringssignaler og fordelingseffekter. Dette bør utredes som del av RMEs gjennomgang av anleggsbidragsreglene og evt betaling for nettilknytning av tidligfaseprosjekter. Standardisert og sjablongmessige anleggsbidrag gir nødvendigvis ikke lokaliseringssignal. Lokaliseringssignal gis gjennom energiledd og k-faktor.

Reservasjonstariff

Norsk Industri støtter at reservasjon av kapasitet skal ha en kostnad eller en forpliktelse. En reservasjonstariff må imidlertid komplettere, ikke erstatte, de modenhetsvurderinger og kriterier som nettselskapene skal bruke. Nivået må være høyt nok til å være virkningsfullt for å sikre at modne prosjekter prioriteres. Det forventes at også reservasjonstariff utredes av RME, se forrige punkt.

Med vennlig hilsen
Norsk Industri

Harald Solberg (sign)
Adm.dir.